

Socialnämnden

Riktlinje för arbete med barn och unga

Beslutat datum:	SN 2025-12-16 § 92
Gäller från datum:	2026-01-01
Beslutat av:	Socialnämnden
Ansvarig:	Socialförvaltningen, Individ- och familjeomsorgen
Diarienummer:	SN 2025-00149
Giltighetstid:	Tills vidare
Ersätter tidigare beslut:	SN 2024-12-17 § 104

Styrdokument i Haninge kommun

Program – antas av kommunfullmäktige

Ett program anger den politiska viljeinriktningen inom ett särskilt prioriterat område och fastställer, på strategisk nivå, strategier för hur viljeinriktningen inom området ska förverkligas. Antalet program ska vara begränsat. Program ska ha en giltighetstid.

Policy – antas av kommunfullmäktige

En policy uttrycker politikens värdegrund och förhållningssätt. Policyer talar om vad kommunen vill uppnå inom ett specifikt område, men tar inte ställning till utförande eller metoder. Policyer ska ha en giltighetstid.

Strategi – antas av kommunstyrelsen eller nämnd

En strategi anger strategiska åtgärder för den politiska viljeinriktningen. Strategier kan ange vem som ansvarar för att åtgärder genomförs, när de ska vara genomförda samt vilka prioriteringar som ska göras. Strategier ska ha en giltighetstid.

Riktlinje – antas av kommunstyrelsen eller nämnd

En riktlinje anger ramar för handlingsutrymmet i en viss fråga och säkerställer korrekthet och kvalitet. Riktlinjer preciserar hur andra styrdokument eller lagstiftning ska uppnås. Riktlinjer behöver inte ha en giltighetstid.

Anvisning/rutin – antas av ansvarig direktör/chef

En anvisning eller rutin verkställer politisk vilja eller lagstiftning genom att konkret ange hur uppgifter ska göras. De besvarar ofta frågor om vad, när, var, hur och av vem. Kommundirektör fattar beslut om anvisningar och rutiner som riktar sig till hela koncernen. Anvisningar och rutiner behöver inte ha en giltighetstid.

Innehåll

Bakgrund och syfte	4
Riktlinje för arbete med barn och unga	4
Socialtjänstens arbete med barn och unga.....	4
Socialnämndens intentioner och särskilda insatser för målgruppen.....	5
Starkare fokus på ett förebyggande arbete och tidiga insatser.....	5
Tillgängligare socialtjänst	5
Barn och unga ska få vara delaktiga och erbjudas individanpassade insatser.....	6
Anhörigas roll i arbetet med barn och unga.....	6
Insatser som ges ska vara kunskapsbaserade	6
Samarbete för ökad kvalitet för placerade barn och unga.....	7
Motverka kriminalitet och missbruk bland barn och unga	7
Sekretess vid samverkan mellan socialtjänst och polis i det förebyggande arbetet ...	8
Förebyggande av välfärdsbrott.....	8
Säkerställa att nämndens verksamheter är kostnadseffektiva	9
Uppföljning	9

Bakgrund och syfte

Syftet med riktlinjen är att ge vägledning samt säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i arbetet med barn och unga. Riktlinjen har sin utgångspunkt i socialnämndens nämndplan och inkluderar frågor om förebyggande arbete och tidiga insatser, lätt tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst, delaktighet, samverkan, arbetet med placerade barn och unga samt arbetet mot kriminalitet bland unga. Målgruppen som omfattas av riktlinjerna är barn och unga i åldern 0–20 år och som kan vara i behov av skydd eller stöd från socialnämnden.

Riktlinjen för arbetet med barn och unga tydliggör nämndens styrning för arbetet med målgruppen i syfte att verksamheten ska bedrivas effektivt och med god kvalitet där barnets bästa är en grundläggande princip i all handläggning.

Riktlinje för arbete med barn och unga

Socialtjänstens arbete med barn och unga

Grunden för arbetet med frågor som rör barn och unga är den lagstiftning och de nationella riktlinjer, domar och beslut som styr socialnämndens verksamhet, tillsammans med Haninge kommuns vision och mål.

- Socialtjänstlagen (2025:400)
- Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga
- Lag (2002:445) om medling med anledning av brott
- Socialtjänstförordningen (2001:937)
- Lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende
- Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare
- Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Förvaltningslagen (2017:900)
- Föräldrabalken (1949:381)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd
- Socialstyrelsens handböcker.

Socialnämndens intentioner och särskilda insatser för målgruppen

Starkare fokus på ett förebyggande arbete och tidiga insatser

Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och erbjuda tidiga insatser för att förhindra att problem uppstår samt att redan uppkomna problem inte blir mer omfattande. Det förebyggande arbetet ska ske både på individ- och gruppnivå och vara en självklar och integrerad del av verksamheten för barn och unga.

För att stärka det förebyggande arbetet ska socialtjänsten utveckla arbetet med insatser utan föregående behovsprövning, utifrån målgruppernas identifierade behov. Syftet med dessa insatser är att främja barns och ungas hälsa, trygghet och utveckling, samt att minska risken för framtida utsatthet och behov av mer ingripande stöd.

Ett samordnat och effektivt stöd till barn och unga kräver nära samverkan både inom kommunen och med externa aktörer. Samverkan är avgörande för att skapa en helhetssyn kring barnets behov och livssituation. Det är särskilt viktigt att insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samordnas på ett sätt som säkerställer att barnets behov möts heltäckande och rättssäkert. Genom god samverkan undviks dubbelarbete och otydligt ansvar, vilket bidrar till ett mer effektivt och sammanhållet stöd.

Tillgängligare socialtjänst

En central del av det förebyggande och tidiga arbetet är att socialtjänsten är synlig och lättillgänglig på de arenor där barn, unga och deras föräldrar befinner sig. Genom att finnas nära målgruppen ökar förutsättningarna för att skapa förtroende, vilket i sin tur gör det mer sannolikt att barn, unga och deras familjer vågar söka och ta emot stöd.

Socialtjänsten ska vara enkel att komma i kontakt med och erbjuda tidigt stöd till barn, unga och deras familjer. Individuellt råd och stöd samt stöd via gruppverksamhet för barn, unga och deras föräldrar ska erbjudas till dem som har sådant behov. För att möta invånarnas olika förutsättningar och vanor ska socialtjänsten vara tillgänglig både fysiskt och digitalt, på platser där människor söker information och kontakt. Den information som socialtjänsten förmedlar ska vara lätt att förstå och anpassad efter målgruppens behov. Barn och unga ska kunna få stöd där de befinner sig i vardagen, exempelvis i skolan eller inom fritidsverksamhet.

Barn och unga ska få vara delaktiga och erbjudas individanpassade insatser

All verksamhet ska bedrivas så den enskilde erbjuds största möjliga delaktighet. Detta gäller så väl vid handläggning som vid utförande av insatser. Barn och unga ska ges möjlighet att vara delaktiga i ärenden och beslut som rör dem. Barnet har rätt till ett eget samtal med socialtjänsten. Samtal och/eller observationer med barn ska därför genomföras i alla utredningar och uppföljningar. Om det inte har genomförts ska det tydligt framgå av dokumentationen varför.

Barn och unga ska också kontinuerligt få relevant information anpassad till ålder, mognad och individuella förutsättningar. Den som lämnar informationen ska så långt det är möjligt försäkra sig om att barnet har förstått informationen. För att säkerställa information om barnets hela situation ska socialtjänsten i utredningar genomföra referenssamtal med exempelvis skolan, samt hembesök för att ytterligare möjliggöra barns delaktighet.

Barn, unga och föräldrars behov och önskemål ska tas tillvara vid planering av insatser. Insatser ska anpassas efter individens förutsättningar och möjligheter att ta till sig insatsen. Insatser som erbjuds ska vara av god kvalitet. Vid uppföljning ska måluppfyllelse bedömas för att säkerställa att insatsen leder till önskat resultat. Barnets upplevelse av insatsen, både under och vid avslut av insats ska dokumenteras för att säkerställa rätt stöd.

Anhörigas roll i arbetet med barn och unga

Socialtjänsten ska i arbetet med barn och unga uppmärksamma och beakta betydelsen av barnets relationer till anhöriga. Vid behov ska socialtjänsten erbjuda stödinsatser till anhöriga i syfte att stärka barnets omsorgsmiljö. Exempel på sådana insatser kan vara föräldrastöd, familjesamtal, anhörigrupper eller samordning med vuxenenheter. Barn som själva är anhöriga till vuxna med svårigheter ska ges möjlighet till information och stöd.

Insatser som ges ska vara kunskapsbaserade

De insatser som socialtjänsten erbjuder till barn, unga och deras familjer ska vara kunskapsbaserade och vila på vetenskap och beprövad erfarenhet samt utgå från den enskildes behov och barnets bästa. Det handlar om att integrera den bästa tillgängliga kunskapen, professionell expertis och de berördas perspektiv för att uppnå bästa möjliga resultat. Om det saknas vetenskap och/eller beprövad erfarenhet inom ett specifikt område så utgör det dock inget hinder för socialtjänsten att bedriva verksamhet inom detta område, men arbetet ska dokumenteras och följas upp. Arbetssätt som används behöver

kontinuerligt följas upp och utvecklas eller avvecklas om de inte möter kraven på vetenskap och beprövad erfarenhet. Systematisk uppföljning av insatser ska bidra till verksamhetsutveckling så att ändamålsenliga insatser erbjuds och att kunskap byggs upp lokalt om insatsers resultat.

Samarbete för ökad kvalitet för placerade barn och unga

Socialtjänsten ska i första hand och i största möjliga utsträckning använda sig av förebyggande- och öppenvårdsinsatser innan barn och unga placeras utanför det egna hemmet. En placering utanför det egna hemmet ska ske så tillfälligt som möjligt och samverkan med nätverk och olika aktörer ska direkt starta upp för snabb återkomst hem. Gällande barn och unga med risk för kriminalitet ingår alltid samverkan med social insatsgrupp (SIG) redan inför placering, under placering samt vid avslut av placering. Vid alla ärenden ska en riskbedömning och en god planering genomföras för att säkerställa en trygg och säker hemflytt. Planeringen görs alltid tillsammans med barnet och barnets nätverk. Vid behov och när lagstiftningen tillåter det, ska en uppföljning ske en tid efter avslutad placering.

När barn och unga är i behov av en placering ska i första hand barnets egna nätverk inventeras, om förutsättningar inte finns så ska barnet placeras i familjehem. För de barn och unga som har behov av mer omfattande insatser ska möjlighet att placera i hem för vård eller boende (HVB) prövas innan placering inom statens institutionsstyrelse (SiS) sker. Barnets ursprungliga familj utgör ofta en väsentlig del av barnets liv. Kontakten mellan det placerade barnet och nätverket ska följas under placeringstiden. Förälder ska erbjudas stöd i föräldrarollen och i deras kontakt med dem som vårdar barnet. Familjehem ska erbjudas kontinuerligt stöd och handledning med målsättning att upprätthålla en positiv kontakt mellan det placerade barnet och dess nätverk. Föräldrar vars barn omhändertagits och placerats ska erbjudas föräldraskapsstöd utifrån situationen att vara förälder på avstånd.

Motverka kriminalitet och missbruk bland barn och unga

Socialtjänsten ska arbeta proaktivt för att tidigt nå barn och unga som kan ha behov av stöd och insatser från socialtjänsten. Detta sker bland annat genom att socialtjänsten är synlig på arenor där barn, unga och deras föräldrar vistas samt genom samverkan med föreningar, andra förvaltningar och myndigheter som möter barn och unga. Vid bedömning av orosanmälningar ska riskfaktorer för att utveckla normbrytande beteende hos barnet eller den unga tillmätas stor betydelse. Insatser som erbjuds ska vara baserade på vetenskap eller beprövad

erfarenhet. Barn och unga som utsatts för brott ska erbjudas stödsamtal. När det gäller yttranden ska ungdomstjänst vara normen i bedömning av åtgärd.

Sekretess vid samverkan mellan socialtjänst och polis i det förebyggande arbetet

Socialtjänsten, skolan och polisen behöver samverka med varandra för att förebygga och förhindra att barn och unga begår brott. Det betyder att de också kan behöva dela information med varandra. Lagen gör det möjligt för socialtjänsten att i vissa fall lämna uppgifter till polisen även om uppgifterna är skyddade av sekretess och samtycke saknas.

Socialtjänsten kan lämna uppgifter till polisen eller säkerhetspolisen om enskilda barn och unga under 21 år, även utan samtycke, om det är i ett brottsförebyggande syfte. Det kan också handla om uppgifter om andra personer med koppling till barnet eller den unge. Uppgifterna kan lämnas efter en begäran av polisen, men även när socialtjänsten själva anser att uppgifter kan lämnas.

Förebyggande av välfärdsbrott

För att upprätthålla rättssäkerhet och tillit i arbetet med barn och unga krävs aktiva åtgärder mot välfärdsbrott, otillåten påverkan och jäv. Välfärdsbrott, som innebär att individ eller företag utnyttjar välfärdssystemet för egen vinning, ska förebyggas genom tydlig styrning, vaksamhet i handläggning och rapportering av misstänkta oegentligheter. Välfärdsbrott kan till exempel innebära att lämna felaktiga uppgifter eller otillbörligt utnyttjande av stöd.

Alla som deltar i planering, beslut eller genomförande av insatser har ett gemensamt ansvar att agera transparent och i enlighet med gällande regelverk. Beslut om stöd ska fattas utan otillbörlig påverkan. För att undvika jäv får ingen som deltar i handläggning eller beslut ha personliga eller ekonomiska intressen som kan påverka opartiskheten.

Vid vissa insatser såsom placeringar, kontaktfamilj, kontaktperson eller andra insatser, finns risk att systemet utnyttjas för ekonomisk vinning, exempelvis genom överdebitering, falska fakturor eller låg kvalitet till höga kostnader. Socialtjänsten ska därför arbeta systematiskt med kontroll av utförare, följa upp insatser regelbundet och dokumentera tydligt.

Arbetet mot välfärdsbrott förutsätter samverkan med andra myndigheter och ska vila på ett gemensamt ansvar att säkerställa att resurser används ansvarsfullt och når dem de är avsedda för. Genom att arbeta systematiskt stärks tilliten till välfärdssystemet och rätt stöd kan ges till dem som har behov. Allt arbete ska

utgå från individens behov och barnets bästa, och ska bidra till att offentliga medel används ansvarsfullt och enligt lag.

Säkerställa att nämndens verksamheter är kostnadseffektiva

Socialnämndens avsikt är att i största möjliga utsträckning använda förebyggande- och öppenvårdsinsatser i stället för heldygnsvård. Insatser som ger önskat resultat och som inte är kostnadskrävande ska användas. En del i det förebyggande arbetet är att öka socialtjänstens tillgänglighet och kvalitet. Socialtjänsten ska arbeta för att kommunens invånare enklare ska kunna nå socialtjänstens verksamheter för att mer effektivt få hjälp och adekvat stöd utan tidskrävande utredningar. Särskilt stöd till barn och unga ska sättas in i rätt tid med rätt insats för att förebygga allvarlig problematik och motverka behov av långvariga och kostnadskrävande insatser. Digitala arbetssätt ska användas för att öka effektiviteten och tillgängligheten.

Vid bedömning av vilken insats som kan komma i fråga måste en sammanvägning göras av olika omständigheter, såsom den önskade insatsens lämplighet, kostnader för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål.

Uppföljning

Riktlinjen gäller tills vidare. En översyn sker årligen eller vid förändrade behov.